

plan:	Nader natuurwaardenonderzoek flora en vleermuizen voor:	<i>bureau</i> VERBEEK landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp
	N598 De Hut - De Plank	
opdrachtgever:	Provincie Limburg	
datum	29 januari 2014	CONCEPT
projectnummer:	PL-157.702	

N598 De Hut - De Plank

nader natuurwaardenonderzoek flora en vleermuizen

projectnummer: -157.702

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp
lid van Netwerk Groene Bureaus

ir. M.A. Blaas
landschapsarchitect bnt
rapportage en toetsing

drs. G.M.T. Peeters
bioloog
veldwerk flora

ir. H. Hovens
vleermuisdeskundige
veldwerk vleermuizen

gulpen, 29 januari 2014

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
1 Beknopte omschrijving van het plangebied en de ingreep	5
2 Methode	7
2.1 Flora	7
2.2 Vleermuizen	7
3 Resultaten	9
3.1 Flora	9
3.2 Vleermuizen	10
4 Conclusies natuurwaardenonderzoek flora en vleermuizen	14
5 Effectbeoordeling en aanbevelingen	15
5.1 Uitgangspunten effectbeoordeling	15
5.2 Gevolgen reconstructie N598 voor groeiplaatsen Daslook en Wilde marjolein	20
5.3 Gevolgen reconstructie N598 voor vleermuizen en aanbevelingen	20
Literatuurlijst	24
Bijlage 1: Overzichtstekening werkzaamheden N598	25

Inleiding

De Provincie Limburg is voornemens de N598 tussen de aansluiting met de N278 bij De Hut en de Belgische grens bij De Plank te renoveren. Ter plekke van de aansluiting met de N278 en de kruising in Hoogcruts wordt een rotonde aangelegd. Daarnaast wordt het vrijliggend fietspad gereconstrueerd. Hiervoor is in 2007 reeds een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd, in 2008 aangevuld met een flora-onderzoek (Heukelom Verbeek, 2007/2008). Ten behoeve van de wijziging van het bestemmingsplan is in het voorjaar van 2013 een actualisatie van het verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd (bureau VERBEEK, 2014). Uit die actualisatie is naar voren gekomen dat in verband met de voorgenomen ingreep nader flora- en vleermuisonderzoek noodzakelijk is. De Provincie Limburg heeft bureau VERBEEK opdracht verleend om dit onderzoek uit te voeren. Het voorliggende rapport bevat de resultaten van het flora- en vleermuisonderzoek. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zijn globaal de effecten bepaald van de voorgenomen renovatie en zijn aanbevelingen gedaan ter voorkoming van overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet. Figuur 1 geeft de ligging van het onderzoeksgebied weer.

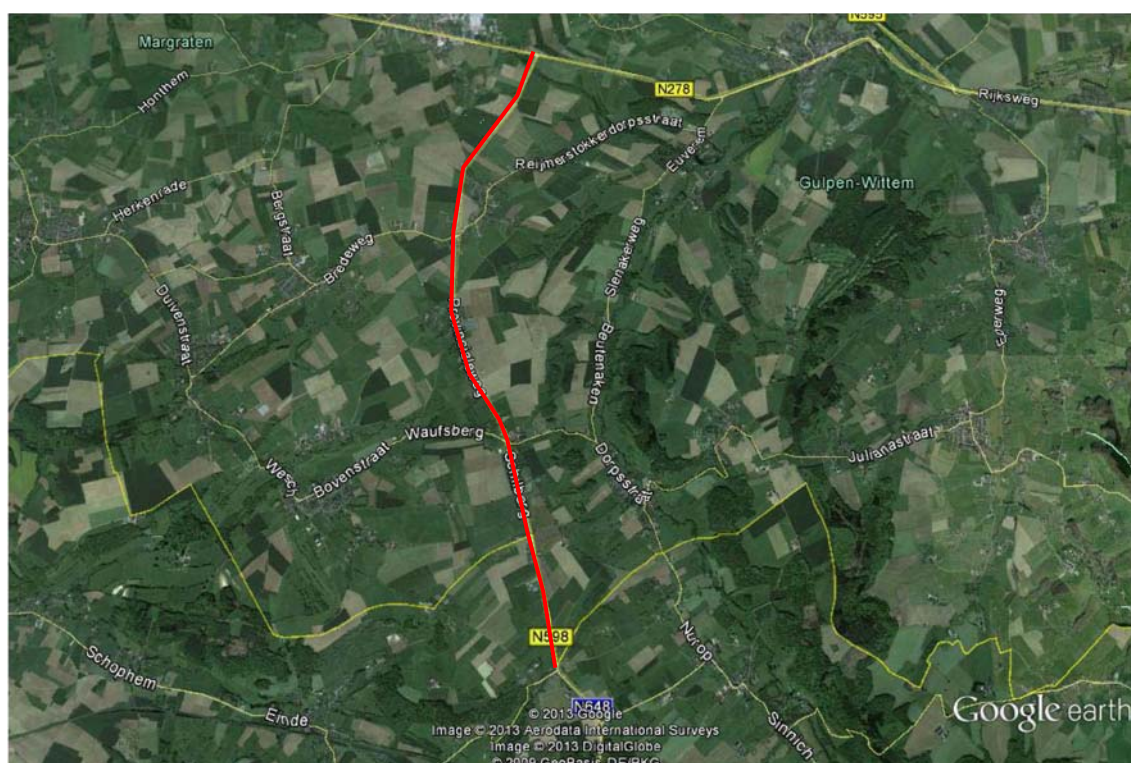

Figuur 1: Ligging onderzoeksgebied.

1 Beknopte omschrijving van het plangebied en de ingreep

Het plangebied

Het onderzoeksgebied wordt gevormd door de bermen en aangrenzende perceelranden van de N598 tussen de aansluiting op de N278 bij De Hut en de Belgische grens bij De Plank [km 0.0 – km 7.5]. Het onderzochte wegtraject heeft een lengte van circa 7.500 m. De begrenzing van het onderzoeksgebied is niet scherp, maar ligt gemiddeld op enkele tot maximaal circa 10 meter ter weerszijden van het wegdek of het naastgelegen fietspad. Aanliggende tuinen en bebouwing zijn niet tot het onderzoeksgebied gerekend. Het vleermuisonderzoek is derhalve niet speciaal gericht op het in kaart brengen van vleermuisverblijven in gebouwen en dergelijke. Een luchtfoto met de ligging van het plangebied is opgenomen in figuur 2. Een beschrijving van het gebied is opgenomen in de actualisatie van het verkennend natuurwaardenonderzoek (bureau VERBEEK, 2014).

Figuur 2: Locatie van het onderzoeksgebied (bron: Google Earth).

De ingreep

De voorgenomen ingreep bestaat uit de renovatie van het weggedeelte van de N598 tussen de aansluiting met de N278 bij De Hut en de Belgische grens bij De Plank. Ter plekke van de aansluiting met de N278 en bij de kruising in Hoogcruts wordt een rotonde aangelegd. Daarnaast worden de kruisingen met veldwegen en de dorpsontsluitingen van Terlinden en Reijmerstok heringericht, zodat de verkeersveiligheid ter plekke toeneemt. Het vrijliggende fietspad wordt vanaf Schilberg aan weerszijden van de weg doorgetrokken tot aan de Belgische grens. Langs de rest van het traject wordt het vrijliggende fietspad geheel herzien en opnieuw aangelegd, in samenhang met greppels voor de opvang van het hemelwater.

De effectbeoordeling is uitgevoerd op basis van het inrichtingsplan voor de N598, per mail ontvangen op 29-01-2013. In Bijlage 1 is een overzichtskaart opgenomen van de werkzaamheden aan het tracé.

Van de huidige groenstructuur langs de weg vervalt een groot gedeelte, doordat de restanten van de oude laanstructuur van de N598 te dicht op de weg staan. Daarnaast verdwijnt een aantal aangrenzende hagen en houtkanten doordat het wegtracé verbreed wordt. Het huidige plan voorziet nog niet in vervangende structuren.

2 Methode

2.1 Flora

Te verwachten soorten

Tijdens het floraonderzoek in 2008 en tijdens de provinciale vegetatiekartering in 2010 is in het onderzoeksgebied de aanwezigheid van twee strenger beschermde plantensoorten vastgesteld, te weten Daslook (omgeving De Hut) en Wilde marjolein (zuidelijk van de Vosgrubbe; ter hoogte van Terlinden).

Veldonderzoek

Op 31 mei en op 20 augustus 2013 is het gebied onderzocht op de aanwezigheid van wettelijk strenger beschermde plantensoorten. Hiertoe zijn de in 2008 en in 2010 vastgestelde groeiplaatsen opnieuw onderzocht. Tijdens het veldbezoek op 31 mei zijn alle bermen langs de N598 onderzocht, tijdens het veldbezoek op 20 augustus is onderzoek beperkt tot de soortenrijkere en daardoor als 'kansrijker' beoordeelde bermdelen. Van alle vastgestelde groeiplaatsen zijn de coördinaten ingemeten met behulp van GPS en is het aantal aanwezige planten geteld of geschat.

2.2 Vleermuizen

Te verwachten soorten

Op grond van de aanwezige biotopen (laanbomen, waarvan enkele met een holte, geen wateren) werd vooraf ingeschat dat er mogelijk sprake zou kunnen zijn van de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van Ruige dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis, Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Daarnaast waren tijdens de bureaustudie voor het verkennend natuurwaardenonderzoek enkele waarnemingen van de Ingekorven vleermuis bij Hoogcruts, in de directe omgeving van het onderzoeksgebied, boven water gekomen.

Onderzoek boomholten

Alle bomen zijn op 15 mei 2013 geïnspecteerd op de aanwezigheid van holten. Indien deze vanaf de grond aanwezig leken te zijn, werden ze met behulp van een ladder en een boomcamera nader geïnspecteerd.

Veldonderzoek

Gedurende de periode 15 mei – 30 september 2013 is het plangebied tijdens vier nachten geïnventariseerd op de aanwezigheid van vleermuizen. Hierbij is het plangebied twee maal bezocht in de periode 15 mei – 15 juli, en twee maal in de periode 15 augustus – 1 oktober. Bezoekdata waren 15 mei, 1 juli, 21 augustus en 30 september. De periode 15 mei – 15 juni is geschikt voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijfplaatsen van vleermuizen. De periode 15 augustus – 1 oktober is geschikt voor het in kaart brengen van zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Tevens is deze periode indicatief voor de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen.

Veldbezoeken zijn uitgevoerd vanaf een half uur voor zonsondergang tot zonsopkomst. Tussen opeenvolgende veldbezoeken is een periode van ten minste dertig (binnen de kraamperiode) of twintig (binnen de paarperiode) dagen gelaten. De inventarisaties zijn bij gunstige

weersomstandigheden uitgevoerd. Gedurende de inventarisaties is het voorkomen van vleermuizen binnen de planlocatie in kaart gebracht. Hierbij is gebruik gemaakt van een heterodyne bat-detector (Pettersson D100) en een time-expansion detector/recorder (Tranquility 3). Van moeilijk herkenbare soorten is een zogenaamde time-expansion opname gemaakt waarvan achteraf met behulp van gespecialiseerde software het sonogram is geanalyseerd en zodoende de soort alsnog op naam is gebracht. Per vleermuissoort zijn de waargenomen aantallen en het gedrag bepaald. Zodoende zijn belangrijke gebiedsfuncties, zoals vaste rust- of verblijfplaatsen, vliegroutes, paarterritoria en foerageergebieden in kaart gebracht.

De gehanteerde onderzoeksopzet voldoet aan de voorschriften voor onderzoek naar de binnen het plangebied te verwachten vleermuissoorten en gebiedsfuncties, zoals gesteld in het vleermuisprotocol 2013.

3 Resultaten

3.1 Flora

Waargenomen soorten

Tijdens het floraonderzoek zijn in het onderzoeksgebied twee wettelijk strenger beschermde plantensoorten waargenomen, namelijk Daslook en Wilde marjolein.

Aangetroffen groeiplaatsen

De aangetroffen groeiplaatsen zijn weergegeven in figuur 3.

Figuur 3: Groeiplaatsen van strenger beschermde plantensoorten in het plangebied. Witte bolletjes = Daslook; roze bolletje = Wilde marjolein.

Daslook is aangetroffen in de westelijke berm van de N598 ter hoogte van De Hut (coördinaten: 187.265–313.974). Het totaal aantal planten bedraagt circa 40. De soort groeit hier in een overschaduwde berm en op een daarlangs gelegen bebost talud, en is ongetwijfeld verwilderd vanuit de aangrenzend gelegen tuin, evenals een aantal andere verwilderde tuinplanten waaronder Bosvergeet-mij-nietje en Tuinjudaspenning.

Wilde marjolein is in klein aantal aangetroffen op een geheel met struweel dichtgegroeid talud aan de westzijde van de N598, juist ten zuiden van de Vosgrubbe (coördinaten: 187.171–313.707). Het aantal planten was moeilijk te bepalen, met het betreft één groepje van vijf à tien planten.

Beide groeiplaatsen zijn dezelfde die tijdens het floraonderzoek in 2008 zijn aangetroffen. Een tweede groeiplaats van de Wilde marjolein, tijdens de provinciale vegetatiekartering in 2010

aangetroffen in oostelijke wegberm van de N598 ter hoogte van Terlinden, kon tijdens het onderhavig onderzoek niet worden teruggevonden.

3.2 Vleermuizen

Onderzoek boomholten

Drie linden voor de woning aan de Provinciale weg 36 bevatten een holte (deze bomen zijn omcirkeld in figuur 4). Op 15 mei bevonden zich geen vleermuizen of vleermuisuitwerpselen in deze holten. Alle holten werden te ondiep bevonden om als kraamverblijf of winterverblijf te kunnen dienen.

Waargenomen soorten

Tijdens het onderzoek zijn vijf soorten vleermuizen waargenomen, namelijk Gewone dwergvleermuis, Ingekorven vleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis.

Waargenomen vaste rust- en verblijfplaatsen

Tijdens alle onderzoeksronden zijn er rond diverse in het gebied aanwezige laanbomen jagende vleermuizen waargenomen. Deze bomen zijn in figuur 2, 3 en 4 rood omcirkeld weergegeven. Het gaat om de volgende waarneminglocaties:

Locatie 1 (zie figuur 4, volgende bladzijde): Kruising van N598 met Vosgrubbe: aan weerszijden van de N598 bevindt zich een voormalige tramlijn met vele bomen. Op 15 mei en op 30 september jaagde hier gedurende de hele avond een Gewone dwergvleermuis. Op 15 mei passeerde hier éénmaal een Laatvlieger of Rosse vleermuis.

Locatie 2 (zie figuur 4, volgende bladzijde): Bij solitaire Zomereiken op deze locatie jaagden elke onderzoeksronde Gewone dwergvleermuizen. Tijdens de avonden ging het om vier tot vijf dieren, in de ochtend van 1 juli jaagden er acht Gewone dwergvleermuizen. Op 15 mei jaagde hier gedurende het eerste deel van de avond ook een Ruige dwergvleermuis.

Locatie 3 (zie figuur 4, volgende bladzijde): Aan het begin van de avonden jaagden tussen deze bomen één à twee Gewone dwergvleermuizen, later op de avonden was dat nog maar één. Op 15 mei jaagden hier ook korte tijd een Laatvlieger en een Ingekorven vleermuis.

Locatie 4 (zie figuur 5, bladzijde 12): In het noordelijk deel van locatie 4 bevindt zich een rij Zomereiken ten oosten van de N598. In het zuidelijk deel van locatie 4 bevinden zich enkele verspreid staande laanbomen (met name ten westen van de N598). Op 15 mei jaagden rond al deze bomen gedurende de hele avond vijf Gewone dwergvleermuizen. Gedurende de overige onderzoeksronden varieerden de aantallen jagende Gewone dwergvleermuizen van twee tot drie. Op 21 augustus jaagde hier aan het begin van de avond ook een Laatvlieger.

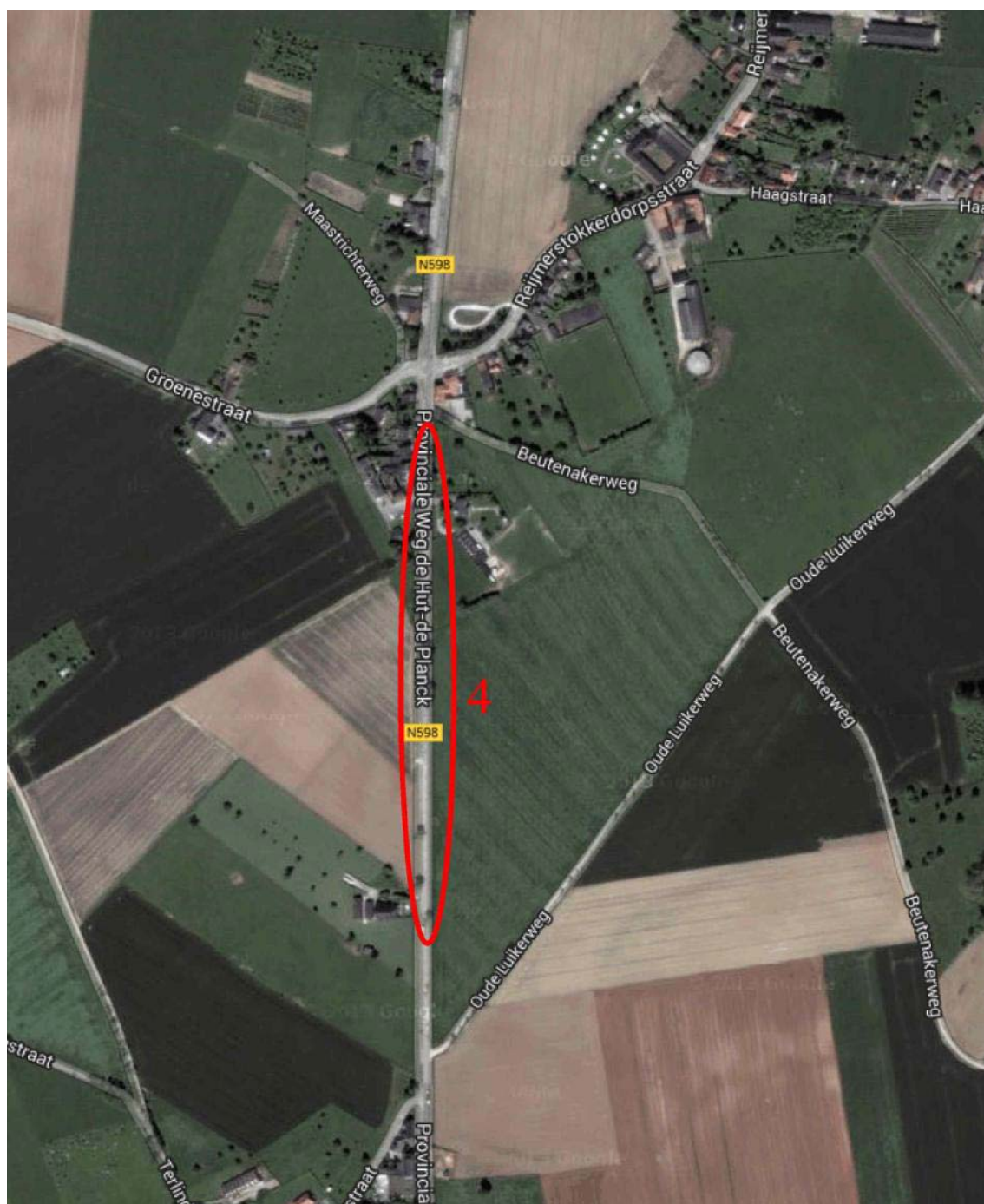
Locatie 5 (zie figuur 6, bladzijde 13): In de koeienstal achter het woonhuis (rode stip) bevonden zich op 21 augustus vier Gewone dwergvleermuizen, die na het uitvliegen korte tijd sociaal jaagden rond de Zomereiken langs de weg (omcirkeld in figuur 6). Op 30 september vlogen er twee Gewone dwergvleermuizen uit deze stal, om wederom gedurende korte tijd rond twee van de vier zomereiken te jagen.

Locatie 6 (zie figuur 6, bladzijde 13): Hier bevindt zich een vaste vliegroute (hier is op 15 mei en op 21 augustus langere tijd gepost). Op 15 mei staken hier één Rosse vleermuis en twee Gewone dwergvleermuizen over (in westelijke richting). Op 21 augustus stak hier één Gewone dwergvleermuis over.

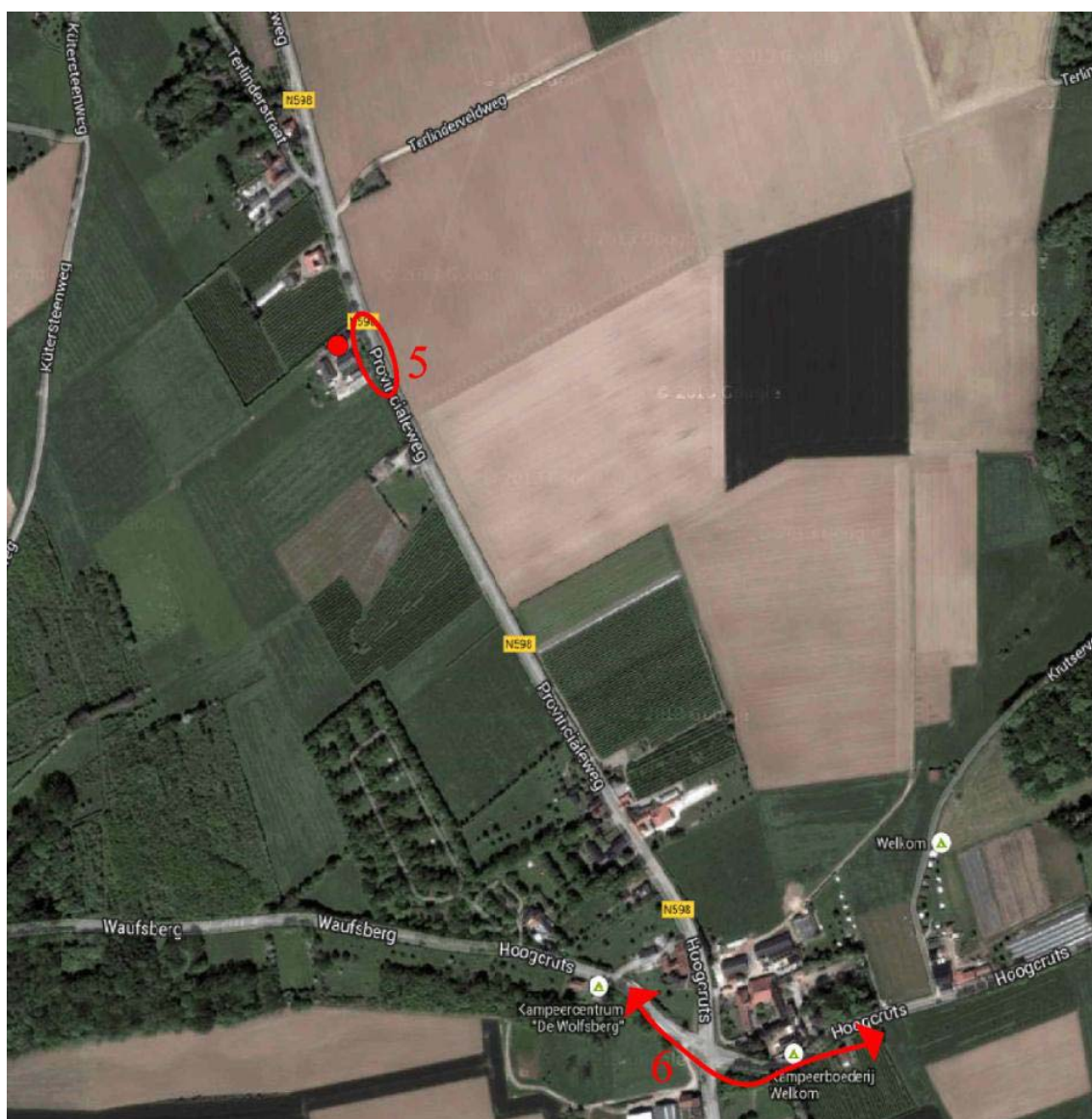
Tussen Hoogruts en De Plank werden geen jagende vleermuizen of vaste vliegroutes van vleermuizen waargenomen.

Figuur 4: Het noordelijk deel van het onderzoeksgebied met waarneminglocaties 1, 2 en 3.

Figuur 5: Het middendeel van het onderzoeksgebied met waarneminglocatie 4.

Figuur 5: Het zuidelijk deel van het onderzoeksgebied met waarneminglocaties 5 en 6.

4 Conclusies natuurwaardenonderzoek flora en vleermuizen

In het onderzoeksgebied zijn twee strenger beschermde plantensoorten aangetroffen, namelijk Daslook en Wilde marjolein. De aanwezigheid van Daslook is te herleiden tot verwildering vanuit een aangrenzend gelegen tuin.

De gevonden groeiplaatsen van Daslook en Wilde marjolein zijn dezelfde die tijdens het floraonderzoek in 2008 zijn aangetroffen. Een in 2010 vastgestelde groeiplaats van de Wilde marjolein langs de N598 ter hoogte van Terlinden is tijdens het onderzoek niet teruggevonden.

Andere groeiplaatsen van strenger beschermde plantensoorten zijn zeer waarschijnlijk niet in het onderzoeksgebied aanwezig.

In het onderzoeksgebied zijn vijf soorten vleermuizen waargenomen, namelijk Gewone dwergvleermuis, Ingekorven vleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis.

Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen is onderzocht conform het vleermuisprotocol. Van de onder 'Resultaten' beschreven locaties, zijn alleen de bomen op locaties 2, 3, 4, 5 en 6 als een vaste- rust en verblijfplaats aan te merken. Op locaties 2, 3 en 4 is sprake van belangrijke foerageergebieden, locatie 5 betreft enkele bomen naast een in een aangrenzende stal gevestigde zomerverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis (locatie 5), en locatie 6 betreft een vaste vliegroute.

Overige vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn zeer waarschijnlijk niet in het onderzoeksgebied aanwezig.

5 Effectbeoordeling en aanbevelingen

5.1 Uitgangspunten effectbeoordeling

In onderstaande subparagrafen wordt allereerst het juridisch kader uit de Flora- en faunawet toegelicht. Aansluitend wordt ingegaan op kader van de functionaliteit van het leefgebied en de gunstige staat van instandhouding van de populatie vleermuizen op basis waarvan de effecten bepaald dienen te worden.

5.1.1 Flora- en faunawet - algemeen

Op 1 januari 2002 is in Nederland de Flora- en Faunawet in werking getreden. In de flora- en faunawet zijn de bepalingen t.a.v. soortenbescherming uit de Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd, zodat invulling wordt gegeven aan de Europese wet en regelgeving op dit gebied.

De doelstelling van de Flora- en faunawet is de bescherming en het behoud van in het wild voorkomende plant- en diersoorten. Hierbij geldt het zogenaamde “nee-tenzij” principe. Het nee-tenzij principe houdt in dat handelingen waarbij een schadelijk effect op volgens de wet beschermde soorten optreedt in principe verboden zijn, maar dat hier onder voorwaarden van afgeweken kan worden.

De Flora- en faunawet erkent de intrinsieke waarde van plant- en diersoorten, ook van soorten die niet van direct nut zijn voor de mens. Hiertoe is in de wet een algemene zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1). Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield, verstoord of gedood mogen worden, en dat handelingen waarvan men weet of waarvan men redelijkerwijs kan vermoeden dat deze een schadelijk effect hebben op planten of dieren in beginsel niet uitgevoerd mogen worden. Indien dergelijke handelingen toch moeten plaatsvinden, dient men maatregelen te nemen die erop zien dat de negatieve effecten van deze handelingen zo veel mogelijk worden beperkt. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor soorten die geen expliciete bescherming genieten binnen de Flora- en faunawet.

5.1.2 Verbodsbepalingen in relatie tot vleermuizen

Binnen hoofdstuk III van de Flora- en faunawet zijn een aantal verbodsbepalingen opgenomen die zien op het voorkomen van verstoring en/of beschadiging van in het wild levende plant- en diersoorten. De in het kader van de voorgenomen ingreep meest relevante verbodsbepalingen staan hieronder genoemd, het betreft de artikelen 8 t/m 12 van de wet.

- **Artikel 8:** Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- **Artikel 9:** Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- **Artikel 10:** Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- **Artikel 11:** Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te

nemen of te verstoren.

- **Artikel 12:** Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

5.1.3 Bescherming soorten

Ongeveer 500 in Nederland voorkomende plant- en diersoorten vallen onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen (Ministerie van LNV, 2010):

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (m.u.v. de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van de soorten als genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Overige dier- en plantensoorten (zowel inheems als uitheems) zijn alleen beschermd indien zij bij Algemene Maatregel van Bestuur of Ministeriële regeling als beschermde soort zijn aangewezen.

Ten aanzien van beschermde soorten kent de Flora- en Faunawet drie beschermingsregimes:

Algemene soorten (tabel 1 soorten);

Beschermde soorten (tabel 2 soorten);

Streng beschermde soorten (tabel 3 soorten).

Algemene soorten

Onder “algemene soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in tabel 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Het betreft soorten die in Nederland zodanig algemeen voorkomen dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. De soorten in tabel 1 vallen onder het lichtste beschermingsregime.

Beschermde soorten

Onder “beschermde soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in tabel 2 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze soorten kennen een strenger beschermingsregime dan de soorten uit tabel 1. De aangetroffen groeiplaatsen van Daslook en Wilde marjolein vallen binnen deze categorie.

Streng beschermde soorten

Onder “streng beschermde soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, alsmede de soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen genoemd in tabel 3 van AMvB artikel 75). Het betreft soorten die in Nederland en/of Europa (zeer) zeldzaam zijn of waarvan de gunstige staat van instandhouding onder druk staat. Op deze soorten is het strengste beschermingsregime van toepassing. De aangetroffen vleermuissoorten vallen alle binnen deze categorie.

Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd binnen de Flora- en faunawet. Vogelsoorten worden echter niet specifiek genoemd in de tabellen 1 t/m 3 van AMvB artikel 75. Tijdens het broedseizoen vallen alle vogelsoorten onder het strengste beschermingsregime. Werkzaamheden waarbij verstoring, verontrusting of beschadiging van broedende vogels, de nestlocatie of het broedsel optreedt zijn dan verboden. Voor een aantal vogelsoorten geldt bovendien dat de nestlocatie ook buiten het broedseizoen bescherming geniet.

De bescherming van vogels wordt nader toegelicht in de brochure “aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet” (Dienst Regelingen, 2009). Hierin wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën. Voor nestlocaties van vogelsoorten die vallen onder de categorieën 1 t/m 4 gelden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet gedurende het gehele jaar. Voor nestlocaties van vogelsoorten die vallen onder de vijfde categorie gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 uitsluitend gedurende het broedseizoen, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden anders vereisen. Inventarisatie van nestlocaties van vogelsoorten in de vijfde categorie is dat geval ook noodzakelijk.

Voor vogelsoorten die niet vallen in de categorieën 1 t/m 5 gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 uitsluitend gedurende het broedseizoen. Een vaste periode voor het broedseizoen is niet bepaald binnen de Flora- en faunawet (als richtlijn geldt de periode 15 maart tot 15 juli). Van belang is of er een broedgeval aanwezig is.

5.1.4 Ontheffing van de Flora- en faunawet

Indien tijdens de voorgenomen werkzaamheden een overtreding van de verbodsbepalingen, zoals genoemd in hoofdstuk 3 van de Flora- en faunawet, niet kan worden voorkomen is een ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. In sommige gevallen geldt hiervoor echter een vrijstelling.

De noodzaak voor een ontheffingsaanvraag is afhankelijk van het beschermingsregime van de desbetreffende soort, alsmede de aard van de werkzaamheden.

Algemene soorten

Voor “algemene soorten” geldt vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud”, “bestendig gebruik” of werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling. Voor overige werkzaamheden dient een ontheffing te worden aangevraagd, deze ontheffingsaanvraag wordt onderworpen aan een zogenaamde “lichte toets”. Bij een lichte toets wordt gekeken of de werkzaamheden geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort.

Beschermden soorten

Voor “beschermden soorten” geldt vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud”, “bestendig gebruik” of werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door de minister van economische zaken goedgekeurde gedragscode. Dit is van toepassing op de aangetroffen groeiplaatsen van Daslook en Wilde marjolein.

Voor overige werkzaamheden, of wanneer er geen goedgekeurde gedragscode beschikbaar is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze ontheffingsaanvraag wordt onderworpen aan een lichte toets (zie “algemene soorten”).

Streng beschermde soorten

Voor “streng beschermde soorten” geldt vrijstelling voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud” in de landbouw, bosbouw of in het kader van natuurbeheer. Ook geldt vrijstelling voor werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig gebruik”. Voor overige werkzaamheden, waaronder werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, is geen vrijstelling mogelijk, hiervoor dient een ontheffing te worden aangevraagd.

*** Soorten uit bijlage 1 van AMvB artikel 75**

Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten zoals genoemd in bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt onderworpen aan een zogenaamde “uitgebreide toets”. De uitgebreide toets omvat drie criteria waaraan moet worden voldaan:

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- 2) er is geen goed alternatief voor de geplande ontwikkeling;
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde wettelijke belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom;
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.
- 4) Indien sprake is van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling dan geldt nog een vierde criterium: De werkzaamheden worden op een zodanige manier uitgevoerd dat sprake is van “zorgvuldig handelen”.

*** Soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels**

Voor streng beschermde soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn (bijvoorbeeld alle vleermuissoorten) kan uitsluitend ontheffing worden verkregen voor de belangen die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor vogels kan alleen ontheffing worden verkregen voor belangen die zijn opgenomen in de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Veiligheid van het luchtverkeer;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het voorgaande houdt in dat in principe geen ontheffing wordt verleend voor werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling waarbij voortplantings- of vaste rust- of

verblijfplaatsen van soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels worden beschadigd of vernield (de term voortplantings- of "vaste rust of verblijfplaats" wordt in dit kader ruimer opgevat dan enkel de locatie van het nest, maar heeft betrekking op het totale leefgebied/territorium). Indien de verwachting bestaat dat tijdens een project voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dergelijke (vogel) soorten worden beschadigd of vernield dienen maatregelen te worden genomen die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaats in stand blijft. Bijvoorbeeld door het aanbieden van alternatieve nestlocaties binnen het leefgebied/territorium. Indien dit op goede wijze plaatsvindt dan is geen sprake van beschadiging of vernietiging van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats, maar enkel nog van verstoring. In dat geval kan een ontheffing worden verkregen voor alle belangen zoals genoemd in de Flora- en faunawet (inclusief ruimtelijke ontwikkeling).

5.1.5 Functionaliteit leefgebied vleermuizen

Een gebied moet voor vleermuizen blijvend voorzien in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten of te rusten. Dit geldt zowel voor het individu als voor de populatie. Bij het aanleggen of verbreden van infrastructuur zal de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en van de zomer-, winter- en paarverblijfplaatsen van de vleermuizen vaak in het geding komen. Hierdoor zullen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen verdwijnen of niet meer als zodanig kunnen functioneren. Het is nagenoeg onmogelijk met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aan te geven dat alle verblijfplaatsen binnen het gebied een alternatief hebben.

Wanneer het behoud van functionaliteit van leefgebied op de aangetroffen vleermuissoorten wordt betrokken, dan zijn bijvoorbeeld de volgende maatregelen mogelijk om de functionaliteit van het leefgebied te waarborgen:

- Creëren alternatieve vliegroute nabij of parallel aan de originele route, rekening houdend met geluid, licht en wind;
- Realiseren tijdelijke vliegroute / hop-over om leefgebied tijdens de werkzaamheden functioneel te houden;
- Nemen van algemene maatregelen om botsingen met voertuigen te voorkomen, zoals het beperken van de maximum snelheid of het aanleggen van hop-overs;
- Nemen van algemene maatregelen om gevolgen van verlichting te beperken.

5.1.6 Gunstige staat van instandhouding populaties vleermuizen

De gunstige staat van instandhouding van de populaties vleermuizen dient beoordeeld te worden op lokaal niveau. Bij het aanleggen of verbreden van infrastructuur kan een gebied voor lange tijd ongeschikt of onbereikbaar worden voor veel individuen uit een populatie. Het effect op de staat van instandhouding zal dan groot zijn. In principe moeten tijdens en na de werkzaamheden evenveel exemplaren gebruik kunnen maken van het nieuwe habitat als het aantal exemplaren dat moet wijken vanwege de werkzaamheden.

- Voor elke aangetaste of verwijderde verblijfplaats moeten vier nieuwe verblijfplaatsen worden gerealiseerd;
- Projecten met een grote invloed op de aangetroffen populatie dienen gefaseerd uitgevoerd te worden, zodat de aanwezige exemplaren op een vrij natuurlijke wijze kunnen verhuizen naar andere geschikte locaties;
- Tijdelijke voorzieningen kunnen worden aangebracht zodat gedurende de werkzaamheden de functionaliteit gewaarborgd blijft in afwachting van een duurzame oplossing.

5.2 Gevolgen reconstructie N598 voor groeiplaatsen Daslook en Wilde marjolein

Bij het flora- onderzoek is een tweetal groeiplaatsen aangetroffen van beschermde soorten, te weten Daslook en Wilde marjolein. Met betrekking tot de Daslook is geconstateerd dat het uitzaaiing betreft vanuit de aangrenzende tuin. Deze groeiplaats valt daarom niet binnen de reikwijdte van de Flora- en faunawet.

De groeiplaats van Wilde marjolein is wel van natuurlijke oorsprong. De huidige groeiplaats kan als gevolg van de reconstructie van de weg niet behouden blijven. Daarom adviseert bureau VERBEEK om de aanwezige planten op basis van een gedragscode te verplanten naar de nieuwe vormen berm, zodat de Wilde marjolein voor dat weggedeelte behouden kan blijven.

5.3 Gevolgen reconstructie N598 voor vleermuizen en aanbevelingen

Op basis van het in paragraaf 5.1 geschetste kader ten aanzien van de beoordeling van effecten op de aangetroffen vleermuizen en de geconstateerde functies van de aanwezige groenstructuur wordt de voorgenomen reconstructie van de N598 geëvalueerd. Daarbij wordt allereerst ingegaan op de gevolgen voor de nabij het plangebied aangetroffen vaste verblijfplaats en vervolgens op de gevolgen voor het functioneren van de laanstructuur als migratieroute en foerageergebied. Deze paragraaf wordt afgesloten met conclusies ten aanzien van de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet en aanbevelingen ten aanzien van de mitigatie en compensatie van het verlies aan leefgebied voor de aangetroffen vleermuizen.

5.3.1 Vaste verblijfplaats

Op locatie 5, ter plekke van Provincialeweg 36, bevindt zich een zomerverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis. Deze verblijfplaats blijft weliswaar behouden, de bereikbaarheid en functionaliteit ervan is deels afhankelijk van de bomenstructuur langs de Provincialeweg.

In het huidige voorstel voor de reconstructie van de N598 verdwijnt de bomenrij ter hoogte van Provincialeweg 36 bij gebrek aan ruimte in de bermen. Hierdoor wordt de functionaliteit van de vaste verblijfplaats beperkt.

De verbinding met omliggende opgaande groenstructuren (met name aan zijde Terlinden) is afhankelijk van de aanwezigheid van de fruitboomgaard noordelijk van Provincialeweg 36. Aangezien de aanwezigheid daarvan afhankelijk is van de economische productiviteit van de bomen adviseert bureau VERBEEK om te voorzien in een nieuwe rij Lindes in de berm, zodat een duurzame bomenstructuur en verbinding met Terlinden behouden blijft.

Is het aanbrengen van een nieuwe bomenstructuur niet mogelijk, dan ontstaat overigens geen overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Een ontheffing is voor het rooien van deze bomen niet nodig.

5.3.2 Foerageergebied en migratieroutes

Locatie 1: Hier wordt de bosrand iets teruggezet om voldoende ruimte te scheppen. Dit heeft geen gevolgen voor de mogelijkheden van vleermuizen om hier te kunnen blijven foerageren. Daarnaast blijft de weg op veilige hoogte oversteekbaar.

Locatie 2: Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis gebruiken de aanwezige bomen om te foerageren. Voor de Gewone dwergvleermuis betreft het daarbij essentieel

foerageergebied. De functionaliteit van dit foerageergebied is in het geding wanneer de aanwezige bomen gerooid dienen te worden vanwege de reconstructie van de N598. In dat geval ontstaat overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet in het kader van het vernietigen van essentieel leefgebied van in ieder geval Gewone dwergvleermuis.

Een ontheffing wordt alleen verkregen indien alternatieven voor de voorgenomen ingreep ontbreken en sprake is van een groot maatschappelijk belang. Daarbij dienen te allen tijden mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Zo dient afgewogen te worden of delen van de bestaande bomenstructuur behouden kunnen worden als foerageergebied voor vleermuizen, zodat een nieuwe groenstructuur niet direct de volledige functie van de huidige groenstructuur moet overnemen.

Locatie 3: Gewone dwergvleermuis, Ingekorven vleermuis en Laatzvlieger gebruiken de groenstructuur rondom de weg als foerageergebied. Voor de Gewone dwergvleermuis lijkt de groenstructuur essentieel foerageergebied te betreffen. De functionaliteit van het foerageergebied komt in het geding wanneer de bomenrij en de houtkant verdwijnen. Ook valt dan een belangrijke schakel weg tussen het bosperceel aan de oostzijde van de N598 en het bosperceel aan de kruising Eijdsderweg-Holeweg. In beide gevallen is sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet in het kader van het vernietigen van essentieel leefgebied van in ieder geval de Gewone dwergvleermuis.

Een ontheffing wordt alleen verkregen indien alternatieven voor de voorgenomen ingreep ontbreken en sprake is van een groot maatschappelijk belang. Daarbij dienen te allen tijden mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Zo dient afgewogen te worden of delen van de bestaande groenstructuur behouden kunnen worden als hop-over voor vleermuizen, zodat een nieuwe groenstructuur niet direct de volledige functie van de huidige groenstructuur moet overnemen.

Locatie 4: Gewone dwergvleermuis en Laatzvlieger gebruiken de bomen langs de weg als foerageergebied. Voor de Gewone dwergvleermuis blijken de bomen een essentieel onderdeel van het leefgebied te vormen. De functionaliteit van het leefgebied komt in het geding wanneer de bomen moeten wijken voor de reconstructie van de N598. Ook verdwijnt daarmee een reeks stapstenen in de verbinding tussen Terlinden en Reijmerstok. In beide gevallen is sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet in het kader van het vernietigen van essentieel leefgebied van in ieder geval de Gewone dwergvleermuis.

Een ontheffing wordt alleen verkregen indien alternatieven voor de voorgenomen ingreep ontbreken en sprake is van een groot maatschappelijk belang. Daarbij dienen te allen tijden mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Zo dient afgewogen te worden of delen van de bestaande groenstructuur behouden kunnen worden als foerageergebied voor vleermuizen, zodat een nieuwe groenstructuur niet direct de volledige functie van de huidige groenstructuur moet overnemen. Aandachtspunt daarbij vormt de functie van de bomen als stapsteen tussen Terlinden en Reijmerstok.

Locatie 6: De huidige wegkruising in Hoogcruts vormt onderdeel van de migratieroute van Rosse vleermuis en Gewone dwergvleermuis. Voor deze verbinding is het van belang dat voldoende geleidende elementen gehandhaafd blijven en de verlichting niet zodanig wijzigt dat een veilige oversteek geblokkeerd wordt. Is dat wel het geval, dan ontstaat een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet voor het verstoren van de migratieroute.

Een ontheffing wordt alleen verkregen indien alternatieven voor de voorgenomen ingreep ontbreken en sprake is van een groot maatschappelijk belang. Daarbij dienen te allen tijden mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Zo dient afgewogen te worden of delen van de bestaande groenstructuur behouden kunnen worden als stapsteen in de oversteek van de N598.

Algemeen

De hierboven voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen voorkomen niet, dat een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet overbodig is. Vanwege het verstoren van migratieroutes en foerageergebied van met name de Gewone dwergvleermuis vindt overtreding plaats van artikel 11 en is een ontheffing noodzakelijk.

5.3.3 Verlichting

In de huidige situatie staan ter plekke van de kruisingen lantaarnpalen van ca 8 meter hoogte. De kruising in Hoogcruts is daarbij voorzien van de meeste verlichting. Toch weten vleermuizen hier over te steken, aangezien een migratieroute werd aangetroffen van Rosse vleermuis en Gewone dwergvleermuis (locatie 6). Op de andere locaties waar vleermuizen werden aangetroffen ontbreken lantaarnpalen grotendeels. Alleen het noordelijke deel van locatie 5 is verlicht (vanwege de kruising in Reijmerstok). De Gewone dwergvleermuizen lijken er geen last van te hebben bij het foerageren.

Wijzigingen in het verlichtingspatroon kunnen er als gevolg van de reconstructie van de N598 voor zorgen dat leefgebied onbereikbaar wordt voor vleermuizen. Ondanks het feit dat nu nog niet bekend is welke delen van de weg hoe verlicht zullen gaan worden, dient ervoor gewaakt te worden dat overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet als gevolg van lichtverstoring voorkomen wordt. Dit kan worden voorkomen door bij plaatsing van lantaarnpalen rekening te houden met het terreingebruik door vleermuizen en op die plaatsen waar lantaarnpalen onontkoombaar zijn in de dimensionering van de paal en de armatuurkeuze rekening te houden met de wensen van de passerende vleermuizen. Alleen op die wijze wordt voorkomen dat op basis van het verlichtingsplan een situatie ontstaat waarbij een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk is.

5.3.4 Conclusies

Op basis van voorgaande subparagrafen kan een aantal conclusies worden getrokken ten aanzien van de noodzaak van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet:

- Als gevolg van het verdwijnen van de bomenrij ter plekke van Provincialeweg 36 wordt de vaste verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis afhankelijk van de naast gelegen fruitboomgaard. Hierdoor ontstaat weliswaar geen overtreding van artikel 11 uit de Flora- en faunawet, echter is het wel wenselijk om in een duurzame verbinding te voorzien richting de kern Terlinden.
- Als gevolg van het wegvallen van een groot deel van de bomenstructuren langs de N598 verdwijnen essentiële delen van het leefgebied van met name de Gewone dwergvleermuis. Daarnaast worden aanwezige migratieroutes onderbroken. De gunstige staat van instandhouding van met name de populatie Gewone dwergvleermuizen die van de laanbeplanting gebruik maakt is daarom in het geding. Dit kan nog versterkt worden wanneer ingrijpende wijzigingen in de hoeveelheid verlichting langs de N598. Het gevolg hiervan is overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Ten behoeve van het voor een ontheffingaanvraag noodzakelijke mitigatie- en compensatieplan adviseert bureau VERBEEK het volgende:

- Uitgangspunt is allereerst om na te gaan of delen van de bestaande groenstructuur behouden kunnen blijven.
- Vanwege de vaste verblijfplaats ter plekke van Provincialeweg 36 (locatie 5) is het wenselijk om een duurzame verbinding te creëren met de buurtschap Terlinden door aanplant van een bomenrij langs de N598.
- In samenhang met locatie 3 dient locatie 2 van een robuuste groenstructuur te worden voorzien, zodat het leefgebied van onder andere Gewone dwergvleermuis functioneel blijft en de gunstige staat van instandhouding van de populatie er niet op achteruit gaat. Waar mogelijk dient hier de huidige groenstructuur in stand te blijven.
- Op locatie 4 is het van groot belang dat een verbinding van stapstenen blijft bestaan voor vleermuizen tussen Terlinden en Reijmerstok. Hier dient ten minste een verspreide bomenstructuur te worden aangebracht om de functionaliteit van de groenstructuur als foerageergebied in stand te houden en de gunstige staat van instandhouding van in elk geval de populatie Gewone dwergvleermuis te waarborgen.
- Voor locatie 6 geldt dat de boomstructuur zoveel als mogelijk gehandhaafd blijft en met vleermuisvriendelijke verlichting wordt gewerkt die bij voorkeur lager is dan 8 meter. Op die wijze kan de migratieroute in stand worden gehouden. Gezien de nabijgelegen WRO-buffer is het creëren van kleine buffers in de bermen van de rotonde weinig functioneel. Door de buffers achterwege te laten blijft meer ruimte beschikbaar wordt behoud van de huidige bomenstructuur, zodat de rotonde met minimale gevolgen voor vleermuizen kan worden aangelegd.

Literatuurlijst

Blaas, M.A., G.M.T. Peeters & E.J.P. Thomas, 2007. Verkennd natuurwaardenonderzoek, effectenstudie en compensatieplan N278 Aan de Fremme – De Hut en N598 De Hut – De Plank. Heukelom Verbeek landschapsarchitectuur, Gulpen.

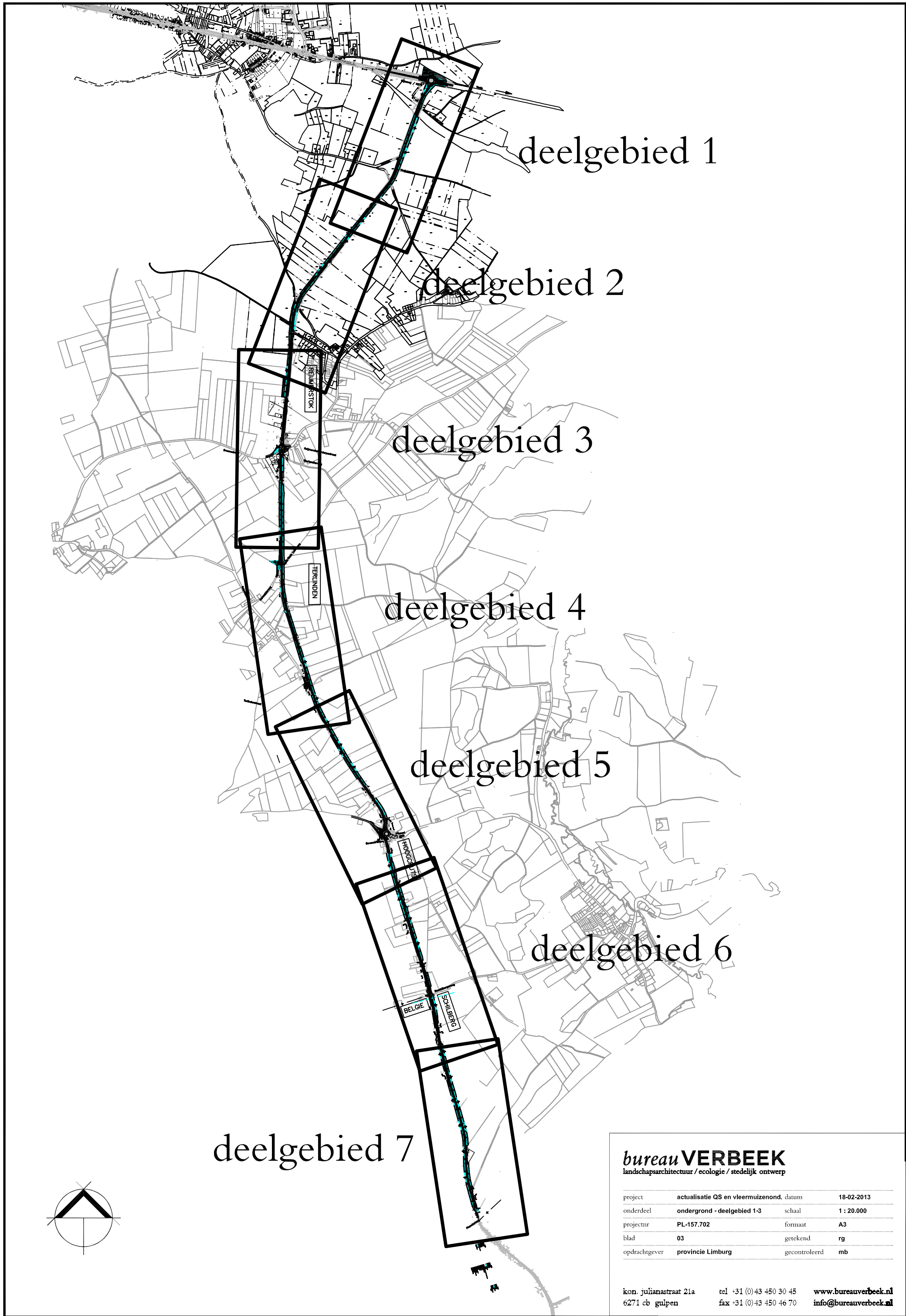
Blaas, M.A. & G.M.T. Peeters, 2008. Nader flora-onderzoek N278 Aan de Fremme – De Hut en N598 De Hut – De Plank. Heukelom Verbeek landschapsarchitectuur, Gulpen.

Blaas, M.A. & G.M.T. Peeters, 2014. Verkennd natuurwaardenonderzoek voor: N598 De Hut – De Plank. Bureau VERBEEK, Gulpen.

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus. Ministerie van EZ, Den Haag.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. 2013. Vleermuisprotocol 2013. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging.

Bijlage 1: Overzichtstekening werkzaamheden N598

deelgebied 1

deelgebied 2

deelgebied 3

deelgebied 4

deelgebied 5

deelgebied 6

deelgebied 7

bureau VERBEEK
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

project	actualisatie QS en vleermuizenond.		datum	18-02-2013
onderdeel	ondergrond - deelgebied 1-3	schaal	1 : 20.000	
projectnr	PL-157.702	formaat	A3	
blad	03	getekend	rg	
opdrachtgever	provincie Limburg	gecontroleerd	mb	

kon. julianastraat 21a tel. +31 (0)43 450 30 45 www.bureauverbeek.nl
6271 cb gulpen fax +31 (0)43 450 46 70 info@bureauverbeek.nl

